



Karkkilan kaupunginvaltuustolle

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Lautakunnan tehtävä

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumisen seuranta.

Lautakunnan työskentely

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2019 aikana 11 kertaa. Lautakunta aloitti vuoden 2019 kertomuksen suunnittelun ja kuulemiset 2.9.2019 ja piti 2.9.2019 – 1.6.2020 välisenä aikana kahdeksan kokousta, joissa kuultiin kaikkien henkilöstöjärjestöjen pääluottamusmiehet, konsernipalvelujohtaja, museonjohtaja, lukion rehtori, kaavoituspäällikkö, ympäristöpäällikkö sekä sivistysjohtaja.

Tilinpäätöksen käsittelyä varten suunnitellut, ylimmän johdon kuulemiset lykkääntyivät 12.3. puhjenneen, ns. koronavirusepidemian ja siitä aiheutuneen poikkeustilan vuoksi. Arviointikertomuksen laadinta jatkui loppukevään talousarvioon, tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sekä muihin dokumentteihin perustuen. Toimintaan liittyviä tietoja lautakunnan jäsenet ovat saaneet myös kaupungin henkilökunnalta ja kuntalaisilta. Tilintarkastajan raporteista lautakunta on saanut arvioinnissa käytettyjä tietoja.

Lautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet vuonna 2019 ovat:

Varsinainen jäsen

Timo Lehto, puheenjohtaja
Mikko Ojanen, varapuheenjohtaja

Veikko Ala-Hiiri
Hilkka Sorvari
Anja Kinnunen
Sirku Hopeavirta-Hanhinen

Varajäsen

Mika Kalliaiseno
Olli-Pekka Arvila 16.9.19 asti; Juho Meri
9.12, asti, Helena Toropainen 9.12 alkaen.
Antti Henttonen
Kaarina Hämäläinen
Marjo Hellgren
Tiina Hentunen-Vanninen

Lautakunnan pöytäkirjanpitäjänä on toiminut tietopalvelusihteeri Merja Myllyniemi, joka on vastannut myös lautakunnan asianhallinnasta. Avustava tilintarkastaja JHTT Janne Majoinen BDO Auditor Oy:stä on osallistunut lautakunnan kokouksiin ja vastannut tilintarkastustehtävänsä lisäksi pääosin arviointikertomuksen valmistelusta.

Koronavirusepidemia yhdistyneenä yleiseen talouskasvun hidastumiseen ja kaupungin talouden heikkoon tilaan tuovat kaupungin hallintoon, johtamiseen ja myös tarkastuslautakunnan arviointitehtävälle uusia haasteita, mutta ne näkyvät vasta vuoden 2020 tilinpäätöksessä ja arviointikertomuksessa.

2. Vuoden 2018 arviointikertomuksen käsittely

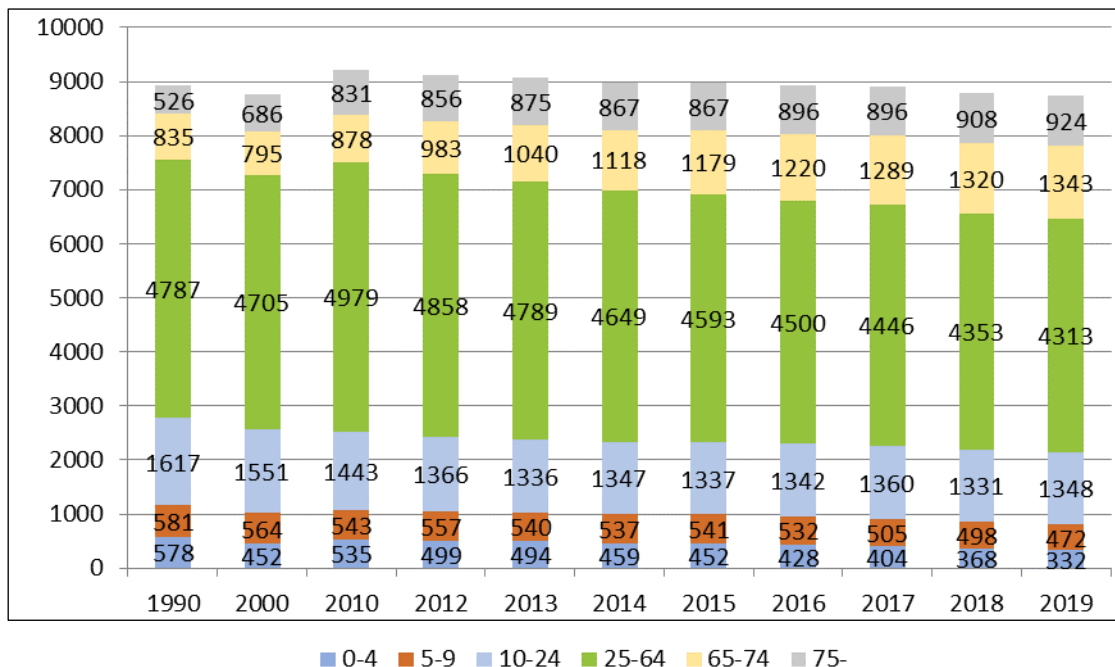
Kaupunginvaltuusto on 17.6.2019 § 31 käsitellyt arviointikertomusta ja pyytänyt siitä kaupunginhallitukselta lausunnon sekä lautakuntien selvitykset. Kaupunginhallituksen tuli esittää kaupunginvaltuustolle viimeistään marraskuun kokouksessa lausunto (KuntaL 121.5 §) siitä, mihin toimiin arviointikertomuksen johdosta on toimialoilla ryhdytty.

Kaupunginvaltuusto päätti 18.11.2019 § 81 kaupunginhallitus ehdotuksesta 4.11.2019 § 250 hyväksyä esityslistan liitteen mukaisen vastauksen toimialojen vastaukset sekä kaupunginhallituksen lausunnon tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen.

***Tarkastuslautakunnan kannanotto:** Tarkastuslautakunta on tyytyväinen arviointikertomuksen huolelliseen käsittelyyn ja lautakuntien sekä kaupunginhallituksen vastineisiin. Lautakunta toteaa, että talouden tasapainoon saaminen sekä henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen ovat lähivuosien suurimmat haasteet.*

3. Kaupungin toiminta ja talous

3.1 Palvelujen tuotantoympäristön muutokset



Kuva 4. Karkkilan väestön kehitys ikäryhmittäin 1990 – 2019. Lähde: Tilastokeskus

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta on huolissaan väestön vähenemisestä. Karkkilassa on ollut 46 asukasta vuonna 2019 vähemmän kuin 2018. Lisäksi väestön rakenteesta selviää, että eläkeläisten määrä kasvaa. Tarkastuslautakunta on huolissaan kehityksestä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tulisi löytää keinoja millä väestön väheneminen saadaan pysähtymään.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan palvelujen tuotantoympäristössä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta. Edellä oleva taulukko osoittaa, että väestörakenteen muutos on selvä ja tämä on tiedostettava strategiassa ja tavoitteiden asettamisessa.

Asukasluvun kasvuun liittyvää tavoitetta ei saavutettu ja väestön määrä aleni - 46 henkilöä (2018: -107, 2017: -11, 2016: -51).

3.2 Taloudellisen tuloksen muodostuminen

Karkkilan kaupungin vuoden 2019 tilikauden tulos oli - 3 500 675,84 euroa alijäämäinen, kun vuonna 2018 tilikauden tulos oli - 895 471 euroa alijäämäinen. Muutettuun vuoden 2019 talousarvioon nähden (KV 28.10.2019) tulos on 2 554 136 euroa heikompi.

Ulkoisia toimintatuottoja vuonna 2019 kertyi 6,51 miljoonaa euroa. Toimintatuotot pieneni-
vät vuoteen 2018 nähden 3,7 prosenttia eli 249 078 euroa. Talousarvioon nähden toiminta-
tuottoja saatiin 304 183 euroa enemmän. Toimintatuotot kasvoivat talousarvioon nähden
maksutuottojen osalta 102 115 euroa ja tukien ja avustusten osalta 448 294 euroa, kun taas
talousarvioon nähden laskivat myyntituotot 163 596 euroa ja muut maksutuotot 82 630 eu-
roa. Tukien ja avustusten ryhmässä tuloja kertyi enemmän työllistämisen ja OKM:ltä ja
OPH:lta saaduista avustuksista, joita ei ole ennakoitu talousarviossa. Myyntituottojen ryh-
mässä on saatu muun muassa vähemmän tuottoja muilta, vuoteen 2018 verrattuna joukkoliik-
enteen valtionavustusten osuus pieneni Karkkila-lipun kustannusten vähentyessä (lippujen
myyntitulot vähenivät v.2018 verrattuna vain 860 euroa). Vastaavasti taas myyntituottoja on
saatu enemmän hulevesimaksuista ja kotikuntakorvauksista. Tilinpäätöksen mukaan
koko kuntien ja kuntayhtymien toimintatuotot nousivat 1,9 prosenttia.

Ulkoiset toimintakulut 55,6 miljoonaa euroa kasvoivat vuoteen 2018 nähden 5,3 prosenttia
eli 2 812 220 euroa. Muutettuun talousarvioon nähden toimintakulut kasvoivat 1 858 746
euroa. Suurin selittävä tekijä toimintakulujen kasvussa muutettuun talousarvioon nähden on
Perusturvakuntayhtymä Karviaiselle hyväksytty talousarvionylitys. Koko kuntasektorilla
toimintakulut nousivat 3,4 prosenttia tilinpäätöksen mukaan.

Karkkilan kaupungin henkilöstökulut 14,53 miljoonaa euroa nousivat 7,3 prosenttia eli 987
747 euroa vuoteen 2018 nähden. Muutettuun talousarvioon nähden henkilöstökulut ylittyivät
1,3 prosenttia eli 186 789 euroa. Vuoteen 2018 nähden palkat ja palkkiot kasvoivat 7,9 pro-
senttia eli 813 943 euroa ja henkilöstösivukulut 5,3 prosenttia eli 173 803 euroa. Vuoden
2019 alussa oli jaossa seuraavat järjestelyerät aina kyseisen sopimusalan palkkasummasta

Karkkilan kaupungin ulkoinen toimintakate oli 49 092 506 euroa vuonna 2019. Toimintaka-
te heikkeni vuoteen 2018 nähden 6,65 prosenttia eli noin 3 061 298 euroa. Muutettuun ta-
lousarvioon nähden toimintakate heikkeni 3,27 prosenttia eli 1 554 563 euroa.

Vuonna 2019 verotuloja kertyi yhteensä 30,78 miljoonaa euroa, joka on noin 60 000 euroa
enemmän kuin vuonna 2018. Vuoden 2019 talousarvioon nähden verotuloja saatiin
1 651 936 euroa vähemmän.

Karkkilan kaupungille kertyi kunnallista tuloveroa vuonna 2019 yhteensä 27,31 miljoonaa
euroa. Tämä oli noin 1 556 000 euroa vähemmän kuin talousarviossa 2019 oli ennakoitu ja
noin 47 000 euroa enemmän kuin vuoden 2018 tilinpäätöksessä. Kunnallisverotuottojen pie-
nempi määrä johtuu tulorekisterin ongelmista, joiden seurauksena kunnallisverot jäivät en-
nakoidusta.

Yhteisöveroa kertyi yhteensä 1,22 miljoonaa euroa, mikä oli noin 25 000 euroa enemmän
kuin vuonna 2018. Talousarvioon nähden yhteisöveroa kertyi noin 120 000 euroa vähem-
män.

Vuonna 2018 syyksi verotuloarvion pettämiseen kerrottiin, että kunnallisverotuottojen
pienempi määrä johtuu ennätysellisen suurista ennakonpalautuksista, pääomatulojen
voimakkaasta kasvusta, joka leikkasi kuntien jako-osuutta, kilpailu- kykysopimuk-
sesta ja asukasmäärän laskusta.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan talouteen liittyy edelleen erittäin merkittäviä riskejä. Näkemyksemme mukaan huolestuttavia kokonaisuuksia ovat ainakin seuraavat.

- o Tuloverotulojen kehityssuunta. Kertymä on tavoitetta alhaisempi erityisesti, kun odotuksena oli talouden nousun myötä, että myös verotulot kasvaisivat.*
- o Väestön rakenteen muutos ja huoltosuhteen kasvu eli työssäkäyvien suhteellisen osuuden aleneminen. Miten tämä vaikuttaa palvelujen kysyntään?*
- o Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että taloutta ja lainasalkun rakennetta seurataan ja raportoidaan säännöllisesti luottamuselimissä.*

3.3 Rahoituksen toteutuminen

Vuoden 2019 lopussa kaupungin lainamäärä oli 59,94 miljoonaa euroa ja se on kasvanut vuoden aikana lähes 864 000 eurolla. Asukaskohtainen lainamäärä vuoden 2019 lopussa oli 6 864 €/asukas, kun vuoden 2018 lopussa se oli 6 718 €/asukas.

Lyhytaikaisten lainojen osuus kokonaismäärästä oli 19,5 prosenttia (vuonna 2018: 11,0) ja pitkäaikaisten osuus 80,5 prosenttia (vuonna 2018: 89 prosenttia). Pitkäaikaisista lainoista kiinteäkorkoisten lainojen osuus oli 26,5 prosenttia ja vaihtuvakorkoisten lainojen osuus 73,5 prosenttia. Johdannaisten nimellismäärä suhteessa avoinna olevaan lainasaldoon oli vuoden 2019 32,63% kun vuoden 2018 lopulla se oli 39,48 prosenttia.

Lainamäärä kasvoi vuoden 2019 investointien ja sosiaali- ja terveystalouden rahoittamisen seurauksena. Varsinkin lyhytaikaisten lainojen käyttö lisääntyi. Lainamäärän kasvua on pyritty hillitsemään talousarviovuoden 2020 ja suunnitteluvuosien aikana laskemalla investointitasoa. Rahoitus- ja takaustoiminnan periaatteet on hyväksytty valtuustossa 27.2.2017 §4. Lainanhoitosuunnitelma hyväksytään erikseen vuosittain.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta on erittäin huolissaan Karkkilan kaupungin lainan suuresta määrästä ja sen aiheuttamasta paineesta kaupungin taloudellisiin vaihtoehtoihin. Kaupungin tulisi etsiä keinoja, joilla lainamäärä saataisiin alentumaan.

3.4 Investoinnit

Karkkilan kaupungin investointimenot olivat vuonna 2019 yhteensä 2 729 437 euroa. Investointituloja saatiin 407 492 euroa. Nettomääräinen investointimeno oli 2 321 945 euroa. Investointeihin liittyviä tuloja muutettuun talousarvioon nähden saatiin 330 492 euroa enemmän ja investointimenot ylittyivät 117 596 euroa. Investointeihin liittyviä tuloja saatiin maalueiden myynnistä netto 310 189 euroa ja kiinteistö osakeyhtiö Sorvinrinteen yhden huoneiston myynnistä. Lisäksi Nyhkälänharjun lähiliikunta-alue sai 55 000 euroa avustusta. Vuoden aikana ostettiin Keski-Uudenmaan Työterveys Oy ja Uudenmaan Työterveys Oy:n osakkeita 49 368 eurolla. Saman verran myytiin kaupungin omistamia muita osakkeita.

Valtuusto hyväksyi 18.11.2019 investointimäärärahamuutokset. Kiinteän omaisuuden osalta myynteihin tai ostoihin ei varattu talousarviossa määrärahoja kuin raakamaan ostoon varattu 100 000 euroa. Olennaisempia investointimäärärahaylityksiä muodostui valtuuston hyväksymien määrärahamuutosten lisäksi Vuotinaisten leirikeskusten korjauksesta 12 034 eu-

roa vesi- ja viemäriverkon uudisrakentamisesta 191 988 euroa ja huleveden eritellyn vesi- ja viemäriverkon peruskorjauksesta sekä uudisrakentamisesta 81 100 euroa. Valtuuston hyväksymät lisämäärärahat eivät riittäneet kattamaan Yhteiskoulun sisäilmakorjauksia, ylitys 13 790 euroa ja Kovelon majan muutoksia, ylitys 13 441 euroa. Talousarviossa 2019 Nyhkälän palvelukeskukseen varattiin 155 000 euron määräraha, muutetussa MTA 2019 nostettiin 237 787 euroa. Muutettuun talousarvioon verrattuna investointi ylittyi 5 279 euroa.

Investointimäärärahat alittuivat olennaisesti tai jäi toteuttamatta seuraavissa kohdissa:
katujen perusparantaminen 63 615 euroa
katujen uudisrakentaminen 76 855 euroa

Investointeihin liittyviä tuloja jäi saamatta muutettuun talousarvioon nähden 22 000 euroa.

Suurimmat yksittäiset investointikohteet vuonna 2019 olivat
Nyhkälänharjun kentän kunnostus 901 364 euroa (netto 846 364 euroa)
vesi- ja viemäriverkoston parantaminen mukaan lukien hulevesi yhteensä 606 988 euroa
Nyhkälän palvelukeskuksen korjaukset 243 157 euroa
Yhteiskoulun sisäilmakorjaukset 185 245 euroa
katujen perusparantaminen 156 385 euroa

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Investoinnit ovat toteutuneet kohtuullisen hyvin suunnitelman mukaan. Tarkastuslautakunta kysyy tehdäänkö investoinneista ja niiden vaihtoehtoehdoista herkkyyssanalyysyjä ennen toteutusta.

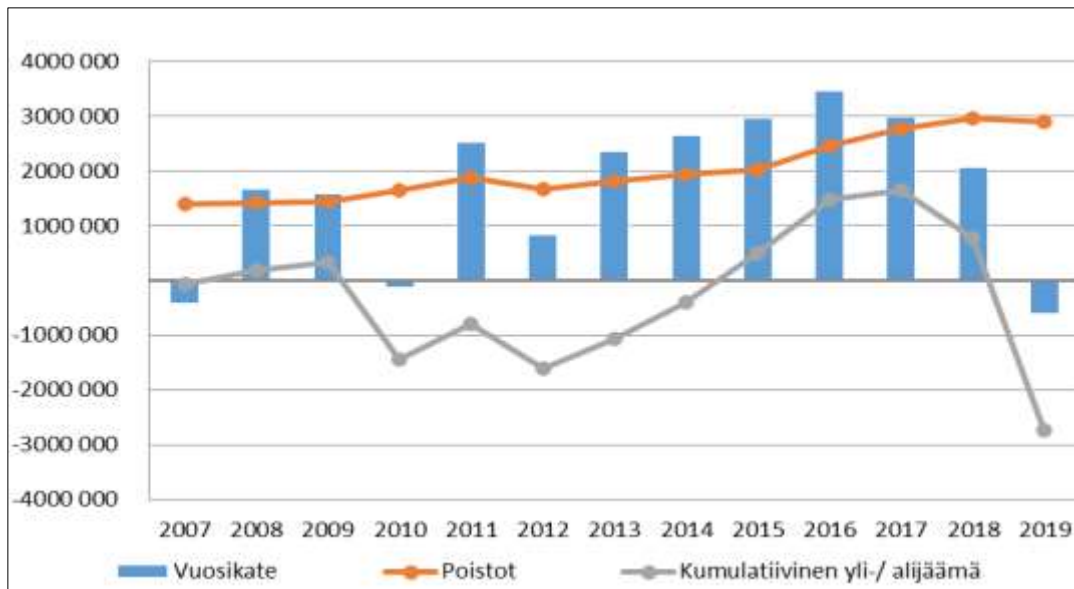
4. Kaupungin talouden tasapainotukseen liittyvät havainnot

Toiminnan ja investointien rahavirta oli 3 195 000 euroa alijäämäinen.

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnan taseen sisältäessä kattamattomia alijäämiä, toimintaker-
tomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainottamisen toteutumisesta tilikaudella sekä
voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapai-
nottamiseksi.

Tilikauden tuloksen käsittelyn jälkeen kaupungin taseessa on 2 742 076,70 euroa alijäämää.

Karkkilan kaupunki ja Perusturvakuntayhtymä Karviainen valmistelevat kumpikin omat ta-
louden tasapainotusohjelmansa vuoden 2020 aikana.



Uusi laki kriisikuntakriteereistä tuli voimaan 1.3.2019. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Siihen asti sovelletaan, mitä lain voimaan tullessa voimassa olleessa kuntalain 118 §:ssä säädetään.

Karkkilassa täyttyy kaksi kriisikuntakriteeriä. Lisäksi kaupunki on muuttunut alijäämäiseksi jolloin pitää käynnistää toimenpiteet alijäämän kattamiseksi 4 vuoden aikana.

Arviointimenettely pitää käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa. Momentti 3: taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä määrittäen ajanjaksona katetaan.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tällä hetkellä Karkkilan kaupunki täyttää jo voimassa olevista kriisikuntakriteereistä konsernin suhteellisen velkaantumisen ja uusista kriisikuntakriteereistä konsernin laskennallinen lainanhoitokate. Lisäksi Karkkilan kaupunki on muuttunut alijäämäiseksi vuonna 2019, jolloin pitää käynnistää toimenpiteet alijäämän kattamiseksi 4 vuoden aikana, jottei ajauduta kriisikunnaksi. Tarkastuslautakunta huomauttaa, ettei toimintakertomuksessa esitetty selvitystä talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassaolevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (KuntaL 115 §).

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että on ollut tarkoituksena seurata ja raportoida Karkkilan taloutta valtuustossa 3 kertaa vuoden 2019 aikana mutta valtuustoon on tuotu vain yksi talousraportti. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaupungin heikkoa taloutta seurataan ja raportoidaan valtuustolle useammin, jotta siihen osataan reagoida ajoissa.

5. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Karkkilan kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.12.2017 uuden kaupunkistrategian (**Sivistyskaupunki Karkkila, strategia 2018 – 2022**) sekä vision ja arvot sekä kehittämisen neljä näkökulmaa. Kaupunginvaltuuston vuosille 2019 – 2021 hyväksymässä on asetettu ja päivitetty valtuustokauden tavoitteet ja talousarviovuoden toimenpiteet toimialoittain. Alla olevissa taulukoissa on esitetty tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta toimialoittain:

Strategiakausi 2018 – 2022 / Valtuustokausi 2019 – 21 Valtuustokauden tavoitteet (Tavoitetila: Millainen Karkkila on?)					
Kaikki toimialat	Tavoitteita yht. 2019-21	Lähestytään	Ei lähestytä	Ei toteudu	Ei voida arvioida luotettavasti, ei mittareita.
	37	12	5	3	17

Talousarviovuosi 2019 Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta					
Toimiala	Tavoitteita 2019 Yhteensä	Toteutui	Toteutui osittain	Ei toteutunut	Mittareissa kehitettävää
Hallinnon toimiala	21	4	10	7	13
Sivistystoimiala	12	7	4	1	8
Tekninen toimiala	4	2	2	-	-
Kaikki toimialat Yhteensä	37	13	16	8	21
Kukin tavoite voi sisältää 1 - 4 toimenpidettä					Luku laskettu kaikista toimenpiteistä

5.1 Hallinnon toimiala

Valtuustokauden tavoite (Tavoitetila)

Arvio

- Vuoden 2019 tavoite / toimenpiteet

Elinvoima

Karkkila kasvaa kestävästi

- kasvuohjelman 2019-2021 käynnistäminen

Tavoitetilaa ei lähestytty. Toimenpiteet toteutuivat osittain (suunnittelua). Mittareina vain ”toteutetut toimenpiteet”

Työpaikkojen määrä kasvaa

- Kärkitoimialojen edistäminen
- nousevien toimialojen vahvistaminen
- Matkailun kehittämisohjelma

Tavoitetilaa ei lähestytty. Toimenpiteet toteutuivat osittain. Määrällisiä mittareita olisi, ja niitä pitäisi esittää.

Elinvoima lisääntyy hankinnoilla

- Kaupungin hankintapolitiikan ja -prosessien kehittäminen.

Tavoitetila on epämääräinen. Hankintalaki uudistui 2016, hankintaohje on vuodelta 2011. Tärkeät ohjeet tulee päivittää nopeammin. Myös pienhankintaohje puuttuu.

Tiloja käytetään monipuolisesti

- Laaditaan palveluverkkoselvitys ja verkon kehittämissuunnitelma, toteutetaan sen mukaisia toimenpiteitä

Tavoitetilaa ei lähestytty. Toimenpiteet eivät toteutuneet. Palveluverkkosuunnitelma on tärkeä, mutta se uhkaa viipyä. Mittareita tarvitaan täyttöasteen lisäksi.

Tarkastuslautakunta: Strategiaan on ”Elinvoiman” kohdalle kirjattu toimenpide: ”Hankintaprosesseja pilkotaan ja yksinkertaistetaan paikallisten pk-yritysten osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi.” Ohje on hankintalain vastainen (31 §, 75 §).

Hyvinvointi

Asukkailla edellytykset hyvään elämään

- Kehitetään ennaltaehkäisevien palveluiden toimintamalleja

Tavoitetila on yleisluontoinen ja toimenpiteet edistävät vain osaa siitä. Mittaaminen on vaikeaa. Kuntaosuus toivottavasti edelleen pienenee.

Organisaation toimintakyky

Organisaation sisäiset ohjeet ja toimintakäytännöt ovat ajan tasalla

- Päivitetään: Henkilöstöstrategia, hankintapolitiikka, riskienhallintapolitiikka ja kriisiviestintäohjeet

Tavoitetilaa ei ole lähestytty. Toimenpiteet eivät toteutuneet. Hankintaohje ja Sisäisen valvonnan ohje ovat vuosilta 2010-11. Hankintalaki oli uudistunut jo 2016.

Kehitetään kaupungin työntekijöiden hyvinvointia ja työssä viihtymistä

- Otetaan käyttöön uusia ennaltaehkäiseviä toimintamalleja

Toimenpiteet toteutuivat osittain. Toimintamalleja ei otettu käytäntöön. Työhyvinvoinnin parantamiseksi pitäisi esittää enemmän konkreettisia toimenpiteitä eikä pelkkää kehittä-

- Kehitetään osallistavia käytäntöjä
- Kehitetään organisaation sisäistä viestintää

Organisaation kehittäminen ja resursien tehokas kohdentaminen

- strategisen johtamisjärjestelmän kehittäminen, hallintosäännön uudistaminen, palveluprosessien kehittäminen, sisäisten toimintaprosessien kehittäminen

mistä. Sairauspoissaolot kuitenkin pysyivät alhaisella tasolla.

Valtuustokauden tavoitetilaksi tavoite on erittäin yleisluontoinen. Toimenpiteet eivät toteutuneet. Hallintosäännön uudistaminen keskeytyi 2019 keväällä.

Taloudelliset tavoitteet / Hallinnon toimiala:

Hallinnon palvelualue						
	TP2018	TA2019	MTA2019	TP2019	Poik. % TP/MTA	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	627 382	333 490	333 490	478 191	143,4	144 701
Sisäiset toimintatuotot	77 654	82 258	82 258	76 238	92,7	-6 020
Toimintakulut	-2 894 191	-2 966 966	-2 966 966	-2 834 789	95,5	132 177
Sisäiset toimintakulut	-146 355	-140 468	-140 468	-158 704	113,0	-18 236
Toimintakate	-2 335 510	-2 691 686	-2 691 686	-2 439 063	90,6	252 623
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalennukset		-4 000	-4 000		0,0	4 000
Muut laskennalliset kustannukset	1 395 000	1 412 209	1 412 209	1 425 665	101,0	13 456
Tehtävän kokonaiskustannukset	-940 509	-1 283 477	-1 283 477	-1 013 398	79,0	270 079

Tarkastuslautakunnan kannanotto: Lautakunta arvioi, että alle puolet hallinnon toimialan tavoitteista toteutui. Toimenpiteisiin on listattu useita ohjeiden, sääntöjen ja ohjelmien päivittämissä, mutta ne ovat viipyneet jopa vuosia. Kyseiset ohjeet ovat johtamisen ja prosessien hallinnan kannalta tärkeitä. Johtuuko päivitysten viipyminen mahdollisesti henkilöstön korkeahkosta vaihtuvuudesta tai työkuorman suuruudesta. Lautakunta pitää huonona asiana sitä, että avoimeksi tullut talousjohtajan virka on ollut täyttämättä yli vuoden ajan. Tavoitteita ja toimenpiteitä on asetettu runsaasti, mutta mittareita ei ole esitetty, vaikka niitä on löydettävissä.

5.2 Sivistyksen toimiala

Valtuustokauden tavoite (Tavoitetila)

- Vuoden 2019 tavoite / toimenpiteet

Arvio

Elinvoima / Opetus

Tiloja käytetään monipuolisesti

- Tehostetaan tilojen yhteiskäyttöä ja täyttää varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Tavoitetilaa ei lähestytä. Toimenpiteet jäivät pääosin toteutumatta.

Varhaiskasvatusta on laadukasta ja varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee

- Varhaiskasvatuksen henkilömitoitusta optimoidaan

Tavoitetilaa lähestytään. Toimenpiteet toteutuivat. Osallistumisasteet ovat nousseet, paikka järjestynyt kaikille tarvitsijoille

- subjektiivista oikeutta ei rajata

Hyvinvointi / Opetus

Kouluilla ja päiväkodeilla on terveet ja toimivat tilat (KS, Kasla)

- Tilaohjelma suunnitellaan toimialojen yhteistyössä, ja se vastaa sivistystoimen sisällöllisiä tavoitteita

Asuminen / Opetus

Kuntalaisten arki on sujuvaa

- varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen peruspalvelut ovat kunnossa
- tietoliikenneyhteydet ovat kunnossa

Osallisuus / Opetus

Karkkilan kaupunki toimii kuntalaista varten ja heidän kanssaan yhteistyössä

- Lapset ja heidän huoltajansa otetaan mukaan yhteisten asioiden suunnitteluun (Kasla)

Elinvoima / Vapla

Karkkilassa on omaleimaista, laajaa kulttuuritarjontaa

Vahvistetaan:

- kansainvälisyyttä, elinvoimaa
- kirjaston itsepalvelukonseptia
- eri-ikäisille suunnattua elämyspolkua

Hyvinvointi / Vapla

Karkkila järjestää ja tuottaa vapaa-ajan palvelut asukas- ja asiakaslähtöisesti sekä kustannustehokkaasti

- Parannetaan ennaltaehkäisevien palvelujen saatavuutta
- Tuetaan erityisesti nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuutta

Karkkilalaisilla asukkailla on edellytykset hyvään elämään / Ikäihmiset pärjäävät itsenäisesti mahdollisimman pitkään palvelunohjaus ja neuvonta

- vertaisohjaajatoiminta
- harrastus- ja yhdistystoiminnan tukeminen

Karkkilalaisilla asukkailla on edellytykset hyvään elämään / Hyvinvointi, yhteis-

Tavoitetilaa ei lähestytä. Toimenpiteet jäivät toteutumatta.

Tavoitetila on yleisluonteinen. Toimenpiteet toteutuivat pääosin. Onko vertailutietoa mitaamiseen?

Tavoitetila on yleisluonteinen. Toimenpiteet toteutuivat pääosin.

Toimenpiteet toteutuivat pääosin. Tavoitetilan ja toteutuman arviointi vaatisi toimintakertomukseen tarkempaa mitattua tietoa ja myös vertailua kuntiin.

Toimenpiteet toteutuivat pääosin.

Tavoitetila on yleisluonteinen, toimenpiteet toteutuivat osittain. Mittareita varmaan olisi esittää (käyttäjämäärät ja toimenpiteiden kohdistuminen, ulkopuolelle jäävät jne).

Tavoitetilaa lähestytään. Toimenpiteet toteutuvat pääosin.

söllisyys ja osallisuus

- Kaikukortti: hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen, osallistumisen helpottaminen. Tasavertaisuutta Karkkilan kulttuurielämään.

Taloudelliset tavoitteet / Sivistyksen toimiala:

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA						
	TP2018	TA2019	MTA2019	TP2019	Poik. % TP/MTA	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	672 451	626 200	626 200	959 882	153,3	333 682
Sisäiset toimintatuotot	493	0	0	0	0,0	
Toimintakulut	-10 282 372	-10 582 983	-10 582 983	-10 734 248	101,4	-151 265
Sisäiset toimintakulut	-4 551 560	-4 709 313	-4 709 313	-4 628 222	98,3	81 091
Toimintakate	-14 160 987	-14 666 096	-14 666 096	-14 402 588	98,2	263 508
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalennukset	-286 351	-267 900	-267 900	-270 696	101,0	-2 796
Muut laskennalliset kustannukset	-709 107	-841 099	-841 099	-868 989	103,3	-27 890
Tehtävän kokonaiskustannukset	-15 156 445	-15 775 095	-15 775 095	-15 542 272	98,5	232 823

Tarkastuslautakunnan kannanotto: Lautakunnan arvion mukaan suurin osa toiminnallisista tavoitteista toteutui. Erityisen hyvä tieto on onnistuminen Kaiku-kortin käyttöönotto tavoitteissa. Toimintakertomuksessa on annettu hyvin määrällistä tietoa (kustannukset, kävijä- ja käyttömäärät jne), mutta silti tarkastuslautakunnan on ollut vaikea arvioida, miten hyvin tavoitteissa edettiin. Opetus- ja vapaa-aikatoimien alalla olisi varmasti saatavissa hyvää vertailutietoa kuntien välilläkin.

5.3 Tekninen toimiala

Valtuustokauden tavoite (Tavoitetila)

- Vuoden 2019 tavoite / toimenpiteet

Arvio

Elinvoima

Karkkila kasvaa kestävästi Optimaalinen omistajapolitiikka

- Omaisuus käyttöasteen kautta tuottavamaksi.
- Palvelutoiminnalle tarpeettomasta kiinteistöomaisuudesta luovutaan.

Tavoitetilaa ei lähestytty. Toimenpiteet toteutuivat osittain, mutta niiden vaikuttavuus on vähäinen. Toimia pitää edelleen tehostaa.

Karkkila kasvaa kestävästi Elinvoiman kehittäminen keskeisillä maanhankinnan toimilla

- Maapoliittisen ohjelman päivittäminen ja uudistettujen toimintaperiaatteiden hyödyntäminen kaupungin kehityksessä.

Tavoitetilaa ei vielä lähestytty millään tavoin. Toimenpiteet olivat vain valmistelua eikä niillä ole vaikuttavuutta. Ohjelman valmistuminen siirtyy.

Karkkila kasvaa kestävästi / Resurssien

Tavoitetilaa lähestyttiin, toimenpiteet to-

tehokas käyttö

- Vesihuollon korjaushankkeita toteutetaan suunnitelmallisesti korjausvelan pienentämiseksi 2 % vuoden 2018 tasosta

teutuivat, mutta mikä oli korjausvelkaa pienentävä vaikutus?

Tekninen toimiala / Ymla

Elinvoima

Karkkila kasvaa kestävästi / Kiinteistövero- rotuksen tasapuolisen kohtelun edistäminen ja kiinteistöverotulojen lisääminen

- Suunnitelman laatiminen sekä vuonna 2019 selvitettävän alueen määrittely. Suunnitelman mukaisen selvityksen tekeminen.

Toimenpiteet toteutuivat, vaikutus kuitenkin vähäinen.

Taloudelliset tavoitteet / Tekninen toimiala:

TEKNINEN LAUTAKUNTA						
	TP2018	TA2019	MTA2019	TP2019	Poik. % TP/MTA	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	4 829 194	4 609 144	4 609 144	4 427 220	96,1	-181 924
Sisäiset toimintatuotot	6 297 508	6 611 439	6 611 439	6 603 166	99,9	-8 273
Toimintakulut	-6 389 937	-6 317 653	-6 317 653	-6 879 334	108,9	-561 681
Sisäiset toimintakulut	-848 420	-923 704	-923 704	-888 906	96,2	34 798
Toimintakate	3 888 344	3 979 226	3 979 226	3 262 146	82,0	-717 080
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalennukset	-2 622 683	-2 704 600	-2 704 600	-2 577 995	95,3	126 605
Muut laskennalliset kustannukset	-372 274	-350 795	-350 795	-338 385	96,5	12 410
Tehtävän kokonaiskustannukset	893 387	923 831	923 831	345 766	37,4	-578 065
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 160 085	1 164 826	1 164 826	578 772	49,7	-586 054

Tarkastuslautakunnan kannanotto: Taloussuunnitelmassa / toimintakertomuksessa on esitetty vuodelle 2019 vain neljä valtuustotason toiminnallista tavoitetta. Lautakunnan arvioinnin mukaan näistä toteutui kaksi, ja kaksi toteutui osittain. Tarkastuslautakunta toivoo, että toimialan eri palvelualueille esitettäisiin enemmänkin mitattavia tavoitteita ja toimenpiteitä.

6. Sisäinen valvonta

Kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on määräykset kuntalaissa (39 §, 115 § ja 123 §). Karkkilan kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus ja lautakunnat huolehtivat toimialansa sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Sisäisen valvonnan ohje on annettu 1.3.2010. Lautakuntien tekemät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnit kootaan kaupunginhallituksen selontekona tilinpäätöksen yhteyteen. Toimialat itsearvioivat ja raportoivat lautakunnille sisäistä valvontaa ja riskienhallinnan toteutumista vuosittain.

Toimialat ovat antaneet arvionsa vuodelta 2019 sisäisen valvonnan- ja riskien arviointilomakkeilla. Sisäistä valvontaa on arvioitu kuudella osa-alueella asteikolla 1 – 5 sekä annettu sanalliset arviot. Lautakuntien arvioiden mukaan sisäinen valvonta on pääosin ollut hyvällä tasolla (4 tai 5). Kehittämistä on toivottu sisäisen tarkastuksen järjestämiseen ja riskienhallintaprosessiin.

Toimintaympäristön riskejä - mm. henkilöstö-, omaisuus- ja sopimusriskejä - on arvioitu vakavuuden ja todennäköisyyden näkökulmasta sekä esitetty toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi. Osassa riskiarvioiteja on esitetty myös vastuuhenkilöt sekä aikataulut seurannalle ja raportoinnille. Toimialojen mielestä henkilöstöriskit ovat toiminnan kannalta merkittävimpiä.

Tarkastuslautakunnan kannanotto:

Sisäisen valvonnan arviointi on ollut kattavaa ja se antaa hyvän kuvan toiminnasta ja kehittämistarpeista. Lautakunnan mielestä riskien arviointityökalu on toimiva, kunhan myös raportoinnista, aikatauluista ja vastuutuksista huolehditaan. Täysin selvää ei ole, miten säännöllisesti tilivuoden aikana havainnoista ja niistä aiheutuvista toimenpiteistä kaupunginhallitukselle, lautakunnille tai toimialojen johdolle raportoidaan ja minkälaisiin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdytty. ("Läheltä piti" – tapaukset, uhkaavat riskit jne).

Tarkastuslautakunta on arvioinnissaan kiinnittänyt huomiota seuraaviin asioihin ja pyytää niihin vastauksia:

Tarkastuslautakunta tiedustelee, onko toimialoilla käytäntönä edellä kuvatun valvonnan lisäksi tehdä merkittävien hankkeiden, sopimusten ym. kohdalla erillisiä hankekohtaisia riskianalyyssejä? Lautakunta pyytää esimerkkejä.

Karkkilan kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 1.6.2017 voimaan tulevana Karkkilan kaupungin hallintosäännön. Samalla kumottiin v. 2015 vahvistetut kaupunginhallituksen ja lautakuntien määräykset ratkaisuvallan siirtämisestä alemmille viranomaisille.

Tarkastuslautakunta tiedustelee, miten kaupunginhallitus ja lautakunnat ovat 1.6.2017 jälkeen päättäneet jatkodelegoinneista esimerkiksi henkilöstöasioissa tai sopimusten, hankintojen ja hankkeiden hyväksymisen osalta. Tarkastuslautakunnan mielestä olisi hyvä, että toimivaltaa koskevat määräykset ovat luottamushenkilöiden ja myös kuntalaisten helposti saatavilla.

7. Henkilöstö

Karkkilan kaupungin palveluksessa oli 31.12.2019 yhteensä 335 henkilöä, kun vuonna 2018 henkilömäärä oli 313 henkilöä. Vuoden 2019 työntekijöistä vakituisia henkilöitä oli 244 (72,84%) ja määräaikaista henkilöitä 91 (27,16%). Työntekijöiden määrät vuonna 2018 olivat vastaavasti 229 (73,16%) vakituista ja 84 (26,84%) määräaikaista henkilöä.

Palvelussuhteiden lukumäärän nousu johtuu pääasiassa määräaikaisten palvelussuhteiden muutoksesta vakituisiksi varsinkin sivistystoimialalla. Määräaikaisten henkilöiden lukumäärä sisältää palkkatuella (työllistetyt ja harjoittelijat) ja oppisopimuksella työskentelevät, sekä muut pitkäaikaiset sijaiset (vanhempain-, vuorottelu- ja opintovapaa), mutta ei työväenopiston sivutoimisia tuntiopettajia. Työväenopistossa työskenteli 42 tuntiopettajaa. Työllistettyjä kaupungissa työskenteli vuoden lopussa 14 henkilöä. Yhden vakinaisen palvelussuhteessa olevan sijaisuutta voi hoitaa useampi henkilö.

Tarkastuslautakunta on haastatellut syksyllä 2019 henkilöstöjärjestöjen pääluottamusmiehet ja tutustunut vuoden 2019 henkilöstöraporttiin ja työhyvinvointikyselyyn. Lautakunnan käsitys työhyvinvoinnista on pääosin tyydyttävä tai hyvä. Esimerkiksi sairauspäivien määrä oli edelleen selvästi pienempi kuin kunta-alalla keskimäärin, ja henkilöstön työsuhteet ovat pitkäkestoisia.

Vuosina 2017 ja 2019 selvitettiin työhyvinvointikyselyillä mm. henkilöstön käsitystä työyhteisöstä, johtamisesta, epäasiallisesta kohtelusta ja työmotivaatiosta. Työhyvinvoinnin taso koettiin hyväksi tai melko hyväksi, ja useilla kohdin näkyi pientä paranemista. Kyselyn perusteella oli tarkoitus laatia työhyvinvointiohjelma 2020 - 2022 esimiesten tueksi ja yksikköjen työhyvinvoinnin parantamiseksi.

Vuonna 2019 henkilöstön vaihtuvuus lisääntyi jonkin verran, mutta myönteistä on, ettei tapahtunut samanlaista johto- ja asiantuntijatehtävissä olevien poissiirtymistä kuin vuonna 2018. Huolestuttavaa on, että omat henkilökohtaiset kehittymismahdollisuudet ja siirtymismahdollisuudet tehtävästä toiseen nähtiin vähäisinä. Lisäksi työn kuormittavuuden koettiin lievästi kasvaneen. Kielteistä on sekin, että kyselyn vastausprosentti laski (2017: 66 %, 2019 60 %).

Tarkastuslautakunnan kannanotto: *Lautakunta näkee uhkana, että Karkkilan kaupungin veto- ja pitovoima työnantajana heikkenee, jos henkilöstön vaihtuvuus ja työn kuormittavuus edelleen kasvavat. Tarkastuslautakunta toivoo, että työhyvinvointiohjelma valmistuu esimiestyön tueksi suunnitellussa aikataulussa. Tarkastuslautakunnan mielestä prosessien johtamisen ja työn organisoinnin kannalta on tärkeää, että toimintoja ohjaamaan tarkoitetut, vuodesta toiseen taloussuunnitelmaan tavoitteiksi kirjatut erilaiset ohjelmat ja ohjeet tulevat päivitettyiksi.*

8. Tavoitteet ja mittarit

Tarkastuslautakunta katsoo, että edelleen tavoitteiden mittareissa on kehittämisen varaa. Pelkkä sanallinen kuvaus tavoitetilasta ja toteumasta ei jatkossa riitä. Sen perusteella on lähes mahdotonta todeta, miten tavoite on toteutunut. Talousarviovuosien tavoitteet ja mittarit tulee jo talousarvion ja -suunnitelman laadinnan alkuvaiheissa täsmentää ja yksilöidä huolellisesti, jotta vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta voidaan seurata ja kehitykseen nopeasti reagoida toimialoilla.

Karkkilassa 1. päivänä kesäkuuta 2020.

Timo Lehto
puheenjohtaja

Mikko Ojanen
varapuheenjohtaja

Anja Kinnunen

Sirkku Hopeavirta-Hanhinen

Hilkka Sorvari

Veikko Ala-Hiiri